

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΦΑΣΙΕΣ, ΑΓΝΩΣΙΕΣ, ΑΠΡΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΗ ΜΝΗΜΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΑΦΑΣΙΕΣ, ΑΓΝΩΣΙΕΣ, ΑΠΡΑΞΙΕΣ

I. ΟΙ ΑΦΑΣΙΕΣ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ, ΟΡΙΣΜΟΙ	21
1. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	25
2. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΟ ΛΟΓΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΦΑΣΙΑ	39
Α. η ημισφαιρική εξειδίκευση	40
Β. το φαινόμενο της δεξιοχειρίας	58
3. Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	73
Α. η ακουστική αντίληψη του λόγου	77
Β. η λεξαμνησία των λέξεων	79
Γ. μη αφασικού τύπου διαταραχές του λόγου	86
Δ. συσχετίσεις μεταξύ φυσιολογικού και παθολογικού λόγου	102
4. Η ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΦΑΣΙΑΣ	105
5. ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΑΦΑΣΙΑΣ	121
Η ταξινόμηση των Benson και Ardila	123
Α. τα εξωσύλβεια αφασικά σύνδρομα	123
• η αφασία του Broca	123
• η αφασία του Broca τύπου I	128
• η αφασία του Broca τύπου II	129
Β. η αφασία αγωγιμότητας	129
Γ. η αφασία του Wernicke	134
• η αφασία του Wernicke τύπου I	138
• η αφασία του Wernicke τύπου II	140
Δ. τα εξωσύλβεια (διαφλοιϊκά) αφασικά σύνδρομα	143
• η εξωσύλβειος κινητική αφασία	143
η εξωσύλβειος κινητική αφασία τύπου I	145
η εξωσύλβειος κινητική αφασία τύπου II	147

• η εξωσύλβειος αισθητηριακή αφασία	148
η εξωσύλβειος αισθητηριακή αφασία τύπου I	150
η εξωσύλβειος αισθητηριακή αφασία τύπου II	150
• η μικτή εξωσύλβειος αφασία	151
E. η κατονομαστική αφασία	152
Z. οι υποφλοιώδεις αφασίες	153
• η αφασία του τετράπλευρου του Pierre Marie	155
• η ραβδωτο-καπική αφασία	155
• οι θαλαμικές αφασίες	156
• αφασία και παθήσεις της λευκής ουσίας	158
H. η χιαστή αφασία των δεξιοχείρων	160
6. ΤΟ ΑΝΑΤΟΜΙΚΟ ΥΠΟΣΤΡΩΜΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΦΑΣΙΑΣ	165
7. ΟΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΣΕ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ	181
8. ΝΕΥΡΟΑΠΕΙΚΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ	189
9. ΟΙ ΑΓΡΑΦΙΕΣ	209
A. οι αφασικές αγραφίες	210
α. η αγραφία στην αφασία του Broca	210
β. η αγραφία στην αφασία του Wernicke	210
γ. η αγραφία στην αφασία αγωγιμότητας	210
δ. η αγραφία σε άλλες αφασίες	211
B. οι μηχανικές αγραφίες	212
α. οι κινητικές αγραφίες	212
β. η αμιγής αγραφία	212
γ. η απρακτική αγραφία	213
δ. η χωρική αγραφία	214
Γ. άλλες διαταραχές της γραφής	214
- η ημιαγραφία	214
- η υπεργραφία	214
- η υστερική αγραφία	216
- δυσογραφία σε προμετωπιαίες βλάβες	216
Δ. τα γλωσσολογικά μοντέλα της γραφής	216
I. η κεντρική αγραφία	216
α. η λεκτική η επιπολής αγραφία	217
β. η φωνολογική αγραφία	217
γ. η εν τω βάθει αγραφία	217
II. η περιφερική αγραφία	217
α. η χωρική αγραφία	217

β. η απρακτική αγραφία	218
- η σημειολογία της γραφής	218
10. ΟΙ ΑΛΕΞΙΕΣ	227
1. οι βασικές αλεξίες κατά Benson και Ardila	228
Α. η βρεγματική-κροταφική αλεξία	228
Β. η ινιακή αλεξία	229
Γ. η μετωπιαία αλεξία	232
2. οι άλλες αλεξίες	233
- η οπτικο-χωρική αλεξία	233
- η ημιχωρική αλεξία	234
- η αφασική αλεξία	234
- η ημιαλεξία	234
3. τα γλωσσολογικά μοντέλα της αλεξίας	235
I. η κεντρική αλεξία	236
α. η φωνολογική αλεξία	236
β. η επιπολής αλεξία	237
γ. η εν τω βάθει αλεξία	238
II. η περιφερική αλεξία	238
α. η ανάγνωση κατά γράμμα	238
β. η αλεξία από νοσοδιαφορία	239
γ. η αντιληπτική αλεξία	240
11. ΟΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ (αναριθμησία)	243
12. ΤΑ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΦΑΣΙΚΩΝ	253
13. Η ΑΠΡΑΞΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	261
14. Η ΑΦΑΣΙΑ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΟΜΑΘΩΝ	273
15. Η ΑΦΑΣΙΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ	277
Α. οι διαταραχές του λόγου σε ηλικιωμένους και σε ανοϊκούς	278
Β. η παιδική αφασία	292
16. Η ΠΑΘΟΓΕΝΕΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΑΦΑΣΙΑΣ	297
Α. Το λεκτικό σύστημα	297
Β. Οι διαταραχές του σημασιολογικού συστήματος	299
Γ. Οι διαταραχές του φωνητικού λεξικού εξόδου	300
Δ. Οι διαταραχές της φωνητικής δεξαμενής	301
Ε. Το νοητικό υπόβαθρο της διεργασίας της επανάληψης ..	301
Ζ. Το νοητικό υπόβαθρο του γραπτού λόγου	303

Η. Τα επεξηγηματικά μοντέλα της αφασίας	305
17. Η ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΦΑΣΙΑΣ	317
II. ΟΙ ΑΓΝΩΣΙΕΣ	
18. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	335
19. ΦΛΟΙΩΔΕΙΣ ΣΩΜΑΤΟ-ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ	339
20. ΑΝΤΙΛΗΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΝΩΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	349
η εξέλιξη των ιδεών	353
α. ο ρόλος της προσοχής και της πρόθεσης	358
β. η αντίληψη στη γνωσική λειτουργία	362
γ. η ανατομο-λειτουργική οργάνωση του οπτικού φλοιού ..	368
δ. η ανατομο-λειτουργική οργάνωση του ακουστικού φλοιού	377
ε. αντίληψη και νευρο-απεικόνιση	379
στ. φαντασίωση και γνωστικές λειτουργίες	383
21. ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΗΣ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ	389
α. οι διαταραχές της οπτικής αντίληψης	389
β. οι διαταραχές της ακουστικής αντίληψης	402
γ. η αντίληψη του χώρου και οι διαταραχές της	406
22. ΓΝΩΣΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ	415
α. οι οπτικές αγνωσίες	415
Α. οι αγνωσίες των σχημάτων	415
1. οι αγνωσίες των αντικειμένων	415
2. οι αγνωσίες των εικόνων	416
3. οι αγνωσίες των προσώπων	417
Β. οι αγνωσίες των χρωμάτων	420
Γ. η φλοιώδης τύφλωση	424
β. οι ακουστικές αγνωσίες	429
1. η φλοιώδης κώφωση	433
2. η αμιγής λεκτική κώφωση	433
3. ακουστικές αγνωσίες - η ταξινόμηση του Hecaen	434
α. η αγνωσία των θορύβων	437
β. η μουσική αναγνώριση και οι διαταραχές της	437
γ. οι αγνωσίες χώρου	450
α. οι διαταραχές της αντίληψης του χώρου	451
β. οι διαταραχές της εκτίμησης των χωρικών δεδομένων	452
γ. η απώλεια της τοπογραφικής μνήμης	456
δ. του σύνδρομο του Balint	457
δ. οι σωματογνωσίες	459

A. οι μονόπλευρες σωματογνωσικές διαταραχές	460
B. οι αμφοτερόπλευρες σωματο-γνωσικές διαταραχές ..	465
α. το σύνδρομο του Gerstmann	465
β. η αυτο-τοποαγνωσία	467
γ. ο ασυμβολισμός στον πόνο	468
Γ. οι παροξυσμικές σωματο-γνωσικές διαταραχές	469
– το μέλος φάντασμα	472
Δ. η υπόδειξη των αντικειμένων	474
α. η αλλο-τοποαγνωσία και η ετερο-τοποαγνωσία	475
β. η χωρική οπτικο-ιδιοδεκτική και η χωρική αντικειμενική αντίληψη	478
ε. οι στερεοαγνωσίες	480
στ. οι νοσοαγνωσίες	485

III. ΟΙ ΑΠΡΑΞΙΕΣ

23. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	497
24. Η ΑΠΡΑΞΙΑ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ	503
α. η ιδεοκινητική απραξία	503
β. η ιδεακή απραξία	508
γ. η κατασκευαστική απραξία	509
δ. η διασχιστική απραξία	511
ε. η εννοιολογική απραξία	511
– εκτίμηση και θεραπευτική προσέγγιση της απραξίας των μελών του σώματος	512
– θεραπευτικές προσεγγίσεις	515
25. Η ΑΠΡΑΞΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	519
– κοινές ανατομικές βλάβες σε απραξίες των μελών του σώματος, στοματοπροσωπικές και του λόγου	527
– θεραπευτικές προσεγγίσεις	528
26. ΑΠΡΑΞΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΦΛΟΙΩΔΕΙΣ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	531
– ο ρόλος των βασικών γαγγλίων και του οπτικού θαλάμου	532
α. τα βασικά γάγγλια	532
β. ο οπτικός θάλαμος	536
– κλινικές εικόνες	538
– η ανατομο-φυσιολογία των βασικών γαγγλίων	544
27. Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΥΣΠΡΑΞΙΑ	551

28. ΟΙ ΦΥΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	563
- οι επιπτώσεις του νοητικού υποστρώματος στις φυσικές λειτουργίες	564
- η ιδεακή απραξία μέσα στα πλαίσια των φυσικών λειτουργιών	566
- η νόσος του Alzheimer και οι διαταραχές των φυσικών λειτουργιών	567
- η μετωπιαία απραξία και οι διαταραχές των φυσικών λειτουργιών	568
- θεωρητικές προσεγγίσεις	569
29. Η ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΡΑΞΙΑΣ	573
- η έννοια των κινητικών προγραμμάτων	574
- καταγραφικά ευρήματα κινήσεων απρακτικών ασθενών	575
30. Η ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΑΠΡΑΞΙΑΣ	579
- τα γνωστικά μοντέλα της απραξίας	579
- το εννοιολογικό υπόστρωμα των πραξιών	582
BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	591

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΜΝΗΜΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	651
31. Η ΑΝΑΤΟΜΟ-ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ	653
Α. Η ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ, Η ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΚΑΙ Η ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	653
Β. ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ	672
- η βραχυπρόθεσμη μνήμη	673
- η μακροπρόθεσμη μνήμη	675
* η απόμακρη μνήμη και η καθήλωση των πληροφοριών	679
Γ. ΤΑ ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΗΣ ΜΝΗΜΗΣ	683
Α. η συνειδητή μνήμη	684
- η επεισοδιακή μνήμη	685
- η σημασιολογική μνήμη	685
Β. η μη συνειδητή μνήμη	692

* το φαινόμενο προπαίδευσης (priming)	695
* η διαδικαστική μνήμη	706
* οι επιδράσεις της μη συνειδητής μνήμης στην καθημερινή ζωή. «η νοητική μόλυνση»	707
* τα άλλα στοιχειώδη υποσυστήματα της μη συνειδητής μνήμης	709
* το ανατομολειτουργικό υπόστρωμα των στοιχειωδών υποσυστημάτων της μη συνειδητής μνήμης	711
Δ. Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ ΣΤΙΣ ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	715
Ε. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ	726
- οι χρονικές παράμετροι της λειτουργικής μνήμης	726
- η εξασθένηση της μνήμης	727
- η ενδυνάμωση της μνήμης	730
- οι αυτοβιογραφικές αναμνήσεις	733
- οι αστραπιαίες αναμνήσεις	734
- οι τραυματικές αναμνήσεις	736
- ο ρόλος των συγκινησιακών καταστάσεων στην ανάμνηση	739
Ζ. ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ	742
- ο ρόλος των μετωπιαίων και ιπποκάμπειων περιοχών στην κωδικοποίηση της επεισοδιακής μνήμης	746
- τα μετωπιαία υποφλοιώδη κυκλώματα	750
Η. ΤΑ ΛΑΘΗ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ	758
- τα λάθη της κωδικοποίησης	758
- τα λάθη της ανάκλησης	760
- η πηγή της μνήμης	765
- το ανατομικό υπόστρωμα των λαθών της μνήμης	767
- τα επτά μνημονικά σημεία του Schacter	774
32. ΝΕΥΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	779
A. η βιολογία της μνήμης, από τη σκέψη στα μόρια	779
B. τα κατασταλτικά γονίδια της μνήμης	785
Γ. η συνοχή της μετασυναπτικής μεμβράνης και η LTP ..	787
Δ. οι κυτταρικοί μηχανισμοί της βραχυπρόθεσμης μνήμης	788
Ε. οι κυτταρικοί μηχανισμοί της μακροπρόθεσμης μνήμης	794
Ζ. οι κυτταρικοί μηχανισμοί της δηλωτικής μνήμης	801
33. ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΑΦΑΣΙΕΣ	809
- ο λόγος και οι αφασίες μέσα από τη μνημονική λειτουργία	809

34. ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΙΕΣ	817
Α. η επίγνωση της αμνησίας	817
Β. η αντιληπτική μάθηση	820
Γ. η συγκινησιακή μάθηση	822
Δ. ο ρόλος των μη συνειδητών οπτικών διεργασιών σε ορισμένες αγνωσίες	827
Ε. η τοπογραφική μνήμη, μια νεότερη προσέγγιση	835
35. ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΑΠΡΑΞΙΕΣ	839
Α. οι απραξίες και τα υποσυστήματα της μνήμης	839
Β. η μνήμη των επιδεξιότητων της συνήθειας και της εξαρτημένης μάθησης	843
36. ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ	851
Α. τα περιστατικά του Schacter	853
Β. η γηράσκουσα μνήμη	858
Γ. οι ψυχογενείς αμνησίες	871
37. Η ΕΞΑΣΘΕΝΙΣΗ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ. ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ	881
Α. οι τεχνικές απομνημόνευσης	882
Β. νοερώς επιτελούμενες κινήσεις. Η νοητική εξάσκηση ..	893
Γ. τεχνικές νοητικής άσκησης των ηλικιωμένων	898
Δ. μερικές ιδιαιτερότητες των θεραπευτικών μεθόδων	908
Ε. φαρμακευτικές προσεγγίσεις	909
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	917

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ	939
Συγγράμματα που συμβουλευτήκε ο συγγραφέας	985